

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2026-483

11.5.2026

DNB Livsforsikring AS (Pensjon, Personal)

Livsforsikring/uføredokumenteringer/pensjon

Kollektiv uføredokumentering – karens – depresjon og angst – fal. § 19-10.

Forsikrede ble medlem av kollektiv forsikringsordning i 2020. Før innmelding var hen plaget av depresjon og angst. Plagene vedvarte etter innmelding, og forsikrede ble arbeidsufør litt over ett år etter innmeldingen i forsikringsordningen. Foretaket avslo krav under henvisning til at forsikrede var kjent med sykdommen eller sykdommens symptomer før innmeldingen, jf. karensbestemmelsen inntatt i forsikringsbeviset. Saken reiste spørsmål om foretaket kunne avslå krav under henvisning til karensbestemmelsen. Nemnda bemerket at dokumentasjonen i saken viste at forsikrede hadde psykiske plager før innmeldingen og at det også var slike plager som var årsak til den senere arbeidsuførheten. Nemnda kunne ikke se at forsikrede hadde sannsynliggjort at minst 20 % av arbeidsuførheten skyldes andre forhold enn psykiske plager. Nemnda ga foretaket medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede ble medlem av arbeidsgivers kollektive forsikringsordning 1.10.20.

Opplysninger før innmelding 1.10.20

Det fremkommer av fastlegejournalen fra 2015 at forsikrede gikk til psykolog. Av epikrise utarbeidet av psykolog ved sykehus i 2016 fremkom diagnosene "Tilbakevendende depressiv lidelse, i remisjon" og "Generalisert angstlidelse".

Fastlege noterte i mai 2019 at forsikrede hadde begynt på Cipralex daglig, men fortsatt var "bekymret" for diverse, samt sliten. Hen ble derfor 50 % sykmeldt. Videre fremkommer at forsikrede sluttet på medisinen i juni samme år grunnet redsel for bivirkninger, og at hen fikk utskrevet Seroxat og Remeron for sine psykiske plager. Det fremkommer av journalnotat fra september 2019 at forsikrede hadde smerter i brystet og ikke fikk sove, samt at hen gikk på "tankevirkurs" som hen ikke følte hjelp. I 2020 ventet forsikrede på henvisning til DPS.

Opplysninger og saksgang etter innmelding 1.10.20

Forsikrede ble arbeidsufør 21.1.22.

I legeerklæring ved arbeidsuførhet til Nav av 11.1.23 er det inntatt en epikrise fra DPS fra september 2022 hvor det fremgår at årsaken til sykmelding var slitenhet og depresjon, samt at forsikrede tidligere hadde vært mye plaget med angst og depresjon og var til utredning ved DPS i 2016, samt at hen hadde forsøkt flere kurs i kommunal regi samt privatpraktiserende psykolog.

I epikrise fra sykehus fra april 2025 fremkommer at forsikrede beskrev depressive plager over mange år med mangel på glede og interesse. Videre at forsikrede rapporterte om massive angstplager gjennom hele livet.

Forsikrede fremmet krav under forsikringsdekningen i november 2025.

Nav innvilget 6.11.25 100 % uføretrygd fra 1.12.25.

Foretaket innhentet en legeerklæring av 20.11.25. Her fremgår at årsaken til uførheten er P76, Angst depresjon blandet lidelse, og at sykdommen oppstod i 2015 da forsikrede ble utredet/behandlet på DPS. Videre at symptomene oppstod i 2011, og at diagnosen ble stilt i 2016 og 2022. Til slutt fremgår at forsikrede i det siste har blitt dårligere, og at det ikke er noen andre medvirkende årsaker til uførheten som startet 1.12.25.

Foretaket avsto krav 11.12.25 under henvisning til at forsikrede var kjent med sykdommen eller sykdommens symptomer før innmeldingen.

Foretakets rådgivende lege vurderte saken 4.2.26:

Kunden har hatt omfattende angstproblematikk hele ungdomstid og voksenliv.

[Hen] ble omsider diagnostisert med en alvorlig grad av engstelig unnvikende personlighetsforstyrrelse. Ifølge epikrise fra DPS 07.04.25 rapporteres det om massive angstplager gjennom hele livet, hvorpå [...] har hatt en forverring fra tidlig voksenalder. Dette anses som karakteristisk for personer med engstelig unnvikende personlighetsforstyrrelse. I perioder der [...] har vært i utdanning eller jobb har [...] ikke fungert på fritiden, og i perioder vært sengeliggende med sterk angstaktivering.

Avslaget opprettholdes derfor.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hen var arbeidsfør ved innmelding, men at hen fikk et vesentlig funksjonsfall først i 2022. Det vises til at tidligere psykisk sårbarhet ikke kan likestilles med kjent uførerisiko.

Selv om forsikrede har historikk med psykiske plager, så må det sees hen til arbeidsevnen ved innmeldingen i pensjonsordningen. Forsikrede var da i full stilling, både før og etter tegning. Videre ble hen ikke vurdert som ung ufør av Nav, noe som tilsier at hun har fungert i mange år på tross av den psykiske sårbarheten, før funksjonsfallet i 2022.

Foretaket har i det vesentlige anført at alle vilkårene for å anvende karensbestemmelsen i fal. § 19-10 er oppfylt. Det er ikke et vilkår at forsikrede var kjent med diagnosen, det er tilstrekkelig at symptomene var til stede. Det vises til avgjørelse 2021-819.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan avslå krav under henvisning til karensbestemmelsen i fal. § 19-10.

Karensbestemmelsen i fal. § 19-10 er tatt inn i forsikringsbevis av 20.12.20:

Retten til uførepensjon og innskuddsfritak faller bort dersom du innen to år etter at du ble meldt inn i pensjonsordningen blir arbeidsufør av sykdom, skade eller lyte som du hadde og som det må antas at du kjente til da du ble meldt inn, jf. punkt 4-3 underpunkt 9 i forsikringsvilkårene. For enhver forhøyelse av årlig pensjon som ikke skyldes generell lønnsforhøyelse gjelder tilsvarende bestemmelse.

Videre følger det av vilkårene at:

Retten til uførepensjon inntreffer når medlemmets inntektsevne i forsikringstiden har vært nedsatt med minst 20 % i et sammenhengende tidsrom på 12 måneder, jf. tpl § 8-8 [...]

Etter fal. § 19-10 kan foretak i kollektive livsforsikringer ta inn som vilkår at det ikke svarer for arbeidsuførhet som inntreffer innen to år etter at foretakets ansvar begynte å løpe, og som skyldes sykdom eller lyte som medlemmet hadde på inntredelsestidspunktet, og som det må antas at medlemmet kjente til.

I NOU 1983 s. 184 fremgår:

«en sykdom kan imidlertid være til stede uten å være «konstatert» i den betydning at leger eller medlemmet selv må ha påvist sykdommen. Det sentrale må være om den sykdom medlemmet blir arbeidsufør av rent objektivt kan sies å ha foreligget før innmeldingstidspunktet.»

Når det gjelder sykdomsbegrepet, er det uttalt i kommentaren til fal. § 19-10, at formålet med bestemmelsen er å være:

«et substitutt for individuelle helseopplysninger. Dette trekker i retning av at sykdomsbegrepet ikke bør forstås strengt medisinsk, men mer i retning av risikofaktorer for uførhet som forelå før innmelding, og som selskapet ved individuell helseprøving av medlemmet ville tatt forbehold for. Om tilstanden ga sykdomssymptomer på selve innmeldingstidspunktet kan derfor ikke være avgjørende.»

I kommentaren til bestemmelsen, er det vist til at det heller ikke er avgjørende at tilstanden forut for innmeldingen er i en svært tidlig fase av en sykdomsutvikling. Dersom tilstanden utvikler seg med den følge at det først i karenstiden er naturlig å konstatere en mer spesifikk sykdom, må det etter omstendighetene antas at sykdommen forelå ved innmelding. Det følger videre av lovkommentaren at det også ved vurderingen av «samme sykdom» er relevant å hensynta at § 19-10 er et substitutt for individuelle helseopplysninger. Det fremgår:

«hvis forsikredes helsetilstand forut for innmeldingen ville medført reservasjon for bestemte sykdomsrisikoer, vil dette kunne få betydning for vurderingen, noe uavhengig av hvilke diagnoser som er benyttet».

Det er videre et vilkår at forsikrede må antas å ha kjent til sykdommen. Det sentrale er om forsikrede subjektivt har oppdaget at han/hun lider av en sykdom. Det er sikker rett at det ikke oppstilles noen betingelse om at forsikrede må ha kjent til diagnosen, eller at sykdommen er konstatert av lege eller annet helsepersonell. Utgangspunktet er derfor at det er nok at forsikrede er kjent med de symptomer sykdommen har gitt. Dette selv om man ikke har hatt grunn til å tro at symptomene skulle gi seg utslag i kronisk sykdom eller arbeidsuførhet. Symptomene må imidlertid ha manifestert seg i en viss grad.

Det er lagt til grunn i nemndspraksis, jf. bl.a. 2022-510 og 2023-771 at det ikke er et vilkår for anvendelsen av en symptomklausul at forsikrede kjente til at sykdommen/lytet ville medføre ervervsuførhet. Det er heller ikke et vilkår at forsikrede var kjent med diagnosen på lidelsen ved inntreden i ordningen, det er tilstrekkelig at forsikrede på dette tidspunktet var kjent med symptomer eller tegn på sykdommen.

I aktuelle sak ble forsikrede sammenhengende sykmeldt fra 21.01.22. Det er etter dette klart at vilkåret om arbeidsuførhet innen 2 år etter at hen trådte inn i ordningen 1.10.20 er oppfylt.

Spørsmålet blir videre om arbeidsuførheten skyldes sykdom som forsikrede hadde ved inntreden i ordningen, og som det må antas at hen kjente til.

Forsikredes sykdomshistorikk viser etter nemndas vurdering at hen har en historikk med psykiske plager før innmelding. Det er også psykiske plager som beskrives i journalene etter innmelding, og som er årsaken til hens arbeidsuførhet.

Slik saken er opplyst, er nemnda enige med foretakets rådgivende lege om at karensbestemmelsen kan anvendes. Det er ikke tvilsomt at sykdomsbilde forelå før innmelding, og at forsikrede må antas å ha kjent til dette.

Forsikringstilfellet inntreffer på tidspunktet forsikredes arbeidsevne er nedsatt med minst 20 %. Det betyr at dersom forsikrede skal være berettiget til utbetaling i aktuelle sak må minst 20 % av hens ervervsevne skyldes andre forhold enn det som rammes av karensbestemmelsen.

Slik saken er opplyst kan ikke nemnda se at dette er sannsynliggjort, og det legges til grunn at hele forsikredes arbeidsuførhet skyldes forhold som rammes av karensbestemmelsen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).